

MERKWAARDIGE GEBOUWEN TE OOSTENDE

EEN BESTEMMING VOOR DE OUDE WATERTOREN

Een vraag die zich steeds weer stelt als het om een geklasseerd gebouw of monument gaat is deze van "Wat gaan we er mee doen !".

Dit is ook het probleem van de Oostendse Oude Watertoren, die in zijn bakstenen schoonheid met lege ogen (lees gebroken ruiten) over Oostende uitkijkt.

Zo'n gebouw kan allerlei bestemmingen krijgen, meestal afhankelijk van de wil en de verbeeldingskracht van de autoriteiten die er iets voor moeten doen.

We kunnen misschien even het voorbeeld aanhalen van een gelijkaardige geklasseerde watertoren in Nederland, waarvan de binnenzijde omgebouwd werd tot kantoorruimte, die nadien zeer vlug verhuurd werd. Dit laatste is wel begrijpelijk, want ergens heeft de spreiding over verschillende kleinere ruimten van een personeelsbestand, een gunstige invloed op het rendement van de groep.

Ons voorstel ligt anders. Bij een recent bezoek aan Saint-Malo (de oude gekende kapersstad in Frankrijk) hadden we het genoegen het museum van de Kaap Hoornvaarders te bezoeken. Dit museum is ondergebracht in een oude toren. Deze toren, Tour SOLIDOR, is een middeleeuws bouwsel dat ooit als wacht- en uitkijktoren over de haven diende en regelrecht uit een ridderverhaal schijnt te stappen.

De verzameling was verdeeld over het gelijkvloers en drie verdiepingen.

De verdiepingen waren onderling verbonden door een zeer ongemakkelijke stenen wenteltrap, van de soort die we uit de oude belegeringsverhalen kennen.

Over de SOLIDORverzameling willen we het niet hebben, maar wel over het gebruik van een toren als museum en dan bijzonderlijk onze watertoren.

Onze oude Watertoren is oersterk gebouwd. Hij is te vergelijken met de wachttoren van een middeleeuws kasteel. Toen voor enkele jaren plannen bestonden om hem af te breken maakte hij de wanhoop uit van de slopersondernemingen die prijs moesten geven voor de afbraak. Hij was te stevig gebouwd en in een te moeilijke omgeving geplaatst om hem op een rentabele manier te kunnen afbreken.

De Watertoren bestaat uit een ondergrondse verdieping die ongeveer op straatniveau ligt, een gelijkvloers, drie verdiepingen en een vierde verdieping waarin de watertank steekt.

In het midden van het gebouw draait een metalen wenteltrap met leuning, steunende op een viertal stalen buizen, tot boven tegen de tank. Door het centrum, waarrond de trap draait, loopt één zware buis naar boven, waarschijnlijk de oorspronkelijke waterleiding. Daar juist naast, in dezelfde geleiding, is er plaats voorzien voor een tweede buis die werd weggenomen of misschien nooit geplaatst is geweest ?

Drie platvormen gevormd door metalen balken belegd met planken vormen de verdiepingen. In het midden rusten deze balken in een metalen band gedragen door de vier buizen die ook als steun van de trap dienen, terwijl ze in stervorm naar de overkant uitwaai-eren om daar in de muur te steken.

De vloer van de platvormen wordt gevormd door planken, die met een kleine spatie op de metalen banken gelegen liggen.

Hoe ziet de toestand van het geheel er op dit ogenblik uit ?

Door de gebroken ruiten kunnen sedert jaren weer en wind in het gebouw spelen, met al de gevolgen vandien. Waarschijnlijk is ook de topbedekking lek, maar daar de toegang naar boven verboden is konden we dit niet controleren. Door de invloed van vocht en weersomstandigheden zijn een groot gedeelte van de draagbalken van de platvormen in meerdere of mindere mate doorgeroest.

De traphoek met zijn bespiegeling en leuning, evenals de steunen zijn nog in zeer goede staat. Er zitten echter verschillende treden in de trap die gedeeltelijk doorgeroest zijn en vervangen moeten worden.

Dit is naar ons insziens, bekeken met de ogen van een huisvader die niet zomaar onmiddellijk alles eruit gooit en het laat vervangen door nieuw, geen onoverkomelijk euvel. Het is zeer gebruikelijk bij de herstelling van metalen constructies zoals schepen, bruggen, Eiffeltoren enz., minder goede stukken te vervangen zonder dat dit aan het geheel afbreuk doet. Zo zien we dan ook zeer goed de slechte treden van de trap alsook de door-gemieterde draagbalken van de platvormen vervangen worden met niet teveel moeite en kleine kosten, eventueel door eigen volk.

De planken vloer van de platvormen zou best vervangen worden door metalen platen die achteraf overgoten worden met een anti-slip materie.

Al het nog dienstige metaalwerk zou ontroest en behandeld moeten worden en daarna geschilderd.

Waterketel en leidingen kunnen blijven bestaan om na de behandeling met antiroeste verf als een voorbeeld van Industriële Archeologie te dienen.

De top van de toren zou toegankelijk moeten gemaakt worden door het optrekken van de wenteltrap doorheen de tank. Deze top zou dan kunnen omgevormd worden tot een uitkijk-platvorm met uitzicht op het Oostendse Stadsgebied.

Eens zover zou in de gelijkvloers, op halve hoogte, een bijkomend platvorm moeten gestoken worden. De beschikbare hoogte aldaar is het dubbel van de andere verdiepingen. Voorzien van de gepaste verlichting en verwarming zou het geheel dan kunnen ingericht worden als het "MUSEUM VAN DE OOSTENDSE GESCHIEDENIS".

De indeling van een dergelijk museum zien we als volgt.

In de kelderruimte een afdeling over de historiek van de Oostendse waterbevoorrading. Op het gelijkvloers ; de ingang van het complex, kassa voor tikettenverkoop, kleine souvenirshop, klein buffet en toilettes.

Op het nieuw aangelegde eerste platvorm een eerste tentoonstelling die de naam DE VOOR-OOSTENDSE TIJD zou krijgen en zou bestaan uit kaarten, teksten en stukken verband houdende met de transgressies en de kuststreek, de pré-Romeinse en Gallo-Romeinse bewoning Testerep enz.

Het tweede platvorm zou de verzameling herbergen over Oostende vanaf de gekende oorsprong van de Stad tot aan het Beleg van 1601.

Het derde platvorm zou uitsluitend gebruikt worden voor het Beleg van Oostende van 1601 tot 1604.

Op het vierde platvorm zou de periode van na het Beleg tot het begin van de Belle-Epoque kunnen behandeld worden.

Terwijl het vijfde platvorm (in of op de plaats van de tank) de Belle-Epoque, de twee wereldoorlogen, de periode ertussen en de naoorlogse periode zou kunnen weergeven.

Op het dak zou een oriënteringsplaat kunnen ingebouwd worden met aanduiding van de bijzonderste punten in de omgeving.

Al de tentoongestelde stukken (fotocopies voor de meest waardevolle) zouden volgens de nieuwste technieken achter glas moeten geplaatst worden of in tafelkassen. Hierdoor wordt de bewaking tot een minimum herleid.

De muren zouden, gezien de mooie natuurlijke kleur van de baksteen, in hun oorspronkelijke staat moeten behouden blijven.

Een probleem, dat zich tenandere in alle oude gebouwen stelt, is dit van de toegankelijkheid voor gehandikaptten. Dit zou achteraf kunnen opgevangen worden door de installatie van een kettingzetel van het model zoals die in bepaalde kloosters en inrichtingen van de derde leeftijd bestaan. Met een dergelijke installatie, geplaatst op de nog bestaande centrale waterbuis zou dit euvel kunnen overkomen worden. De installatie van een lift, uitsluitend voor gehandikaptten, zou te duur uitvallen. Voor de overige bezoekers, die zoals de meeste moderne mensen reeds overgemekaniseerd zijn, houdt men het best bij systemen waar zij aan oefening toe is. Het zijn niet de enkele trappen tussen de platvormen die een hinder kunnen zijn voor de doornsee bezoeker, zelfs indien hij van gevorderde leeftijd is.

De onmiddellijke omgeving van de watertoren is te verfraaien met een bloemenperkje, terwijl de ingang naar de toren, op de Mercatorlaan kan uitkomen.

Al deze werken kunnen uitgevoerd worden door de Stedelijke diensten met een minimum van kosten. Het lag voor enkele jaren tenandere in de bedoeling van het toenmalige Stadsbestuur de platvormen te laten vernieuwen door eigen personeel. Onder de uitvoering van werken door eigen volk is zeker en vast al het verfraaien van de omgeving, het steken van nieuwe ruiten, het ontroesten, behandelen en schilderen van het nog dienstbare metaalwerk, het vervangen van de doorgeroeste draagbalken en treden begrepen. Het museum zou al kunnen toegankelijk gemaakt worden, zodra de keldering en twee platvormen klaar zijn.

Er zou een normale ingangsprijs gevraagd worden en shop, buvette en toilet zouden uitbesteed worden tegen opgelegde prijzen.

Als cliënteel kan in eerste instantie gedacht worden aan de Oostendse schooljeugd.

Het museum moet derwijze ingericht worden dat de leerlingen er bij herhaling een actief gerichte geschiedenisles kunnen beleven.

Met de nodige richtingwijzers en publiciteit zou het museum, bij minder goede weersomstandigheden, een attractie kunnen vormen voor de toeristen, waarbij het bezoek aan de watertoren gekoppeld kan worden aan een bezoek aan de Beplantingsdienst. Maar daarover meer als de Watertoren-museumbrok verteerd is.

J. B. DREESSEN

Aanwinsten bij "De Plate"

Weerom kan onze kring zich in enkele zeer interessante aanwinsten verheugen :

- Vanwege de R.M.T. ontvingen wij 11 oude affiches van de maalboten Oostende-Dover
- Vanwege Mevr. GHEERAERT ontvingen wij een authentiek oud galauniform van een commandant der maalboten.

- Vanwege ons lid Emiel VEREECKE ontvingen we een prachtige maalbootmaquette.

Deze aanwinsten zullen de hernieuwde sectie "Oostende-Dover" in het Heemkundig Museum versieren.

De Heer VAN DE CASTEELE schonk ons een foto van de praalwagen der Beenhouwersgilde die in de grote stoet van 1907 meereed.

Vanwege de Heer DEVOS ontvingen we heel wat oud schoenmakersalaam.

N.H.

ERRATA

In het vorig nummer van "De Plate" slopen een paar storende fouten, waarvoor onze excuses. 1e I.v.m. de voordracht van de heer W. MAJOR gelieve men op p. 1 1981 i.p.v. 1881 te lezen. 2e Op p. 4 bovenaan de illustraties moest er EDGARD AUGUIN en niet EDOUARD AUGIN gedrukt worden.

O.V.

3e Op de fotobladzijde 13 wordt het familierportret boven links ten onrechte als een LEBON-opname voorgesteld. In feite gaat het hier om een foto uit het atelier BURVENICH, Rogierlaan 63, omstreeks 1913 gemaakt.

et op het typisch decor, een rijk opgesmukt Louis XV-interieur voorstellend. Zulke geschilderde decors waren op rollen bevestigd en konden naar believen op- of uitgerold worden.

N.H.

OPROEP

Voor studiedoeleinden ter inzage gevraagd alle documenten en foto's met betrekking L. DELBOUILLE en architect A. DUJARDIN.

M. CONSTANDT (tel. 323.111)

Stokersstraat, 10

8400 Oostende

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.